



w tym wydaniu:

Zielone zamówienia publiczne

PRAWO ZAMÓWIENI PUBLICZNYCH

W marcu 2004 roku weszła w życie nowa ustawa Prawo zamówień Publicznych.

Umocniono w niej i rozwinięto podstawowe zasady zamówień publicznych, przede wszystkim zasadę jawności. Zobowiązano zamawiającego do ujawnienia jeszcze przed otwarciem ofert kwoty, jaką może on przeznaczyć na realizację zamówienia.

Wprowadzono decentralizację systemu zamówień publicznych poprzez przeniesienie szeregu kompetencji decyzyjnych na rzecz zamawiającego.

Zwiększono obowiązki i uprawnienia kontrolne Prezesa UZP przyjmując zaostrzone procedury kontrolne przy zamówieniach powyżej 5 mln Euro dla dostaw i usług oraz 10 mln Euro w przypadku robót budowlanych, poddając te postępowania również nadzorowi obserwatora.

W przypadku mniejszych przetargów procedura udzielania zamówień została uproszczona. Za podstawowe, czyli możliwe do zastosowania zawsze, uznano dwa tryby przetargowe: nieograniczony i ograniczony. Umożliwiono zamawiającemu rozstrzygnięcie postępowania także wówczas, gdy wpłynie tylko jedna oferta nie podlegająca odrzuceniu.

Wykonawcom przyznano uprawnienie wnoszenia środków ochrony prawnej od kwoty progowej stosowania ustawy, tj. od 6 000 Euro.

Źródło:

Urząd zamówień Publicznych
(www.uzp.gov.pl)

Zielone zamówienia publiczne

Głównymi konsumentami w Europie są instytucje publiczne, ich działalność pochłania 19% Produktu Krajowego Brutto (PKB) Unii Europejskiej. Wykorzystując swoją siłę nabywczą oraz wybierając produkty i usługi przyjazne środowisku mogą w istotny sposób przyczynić się do zrównoważonego rozwoju. Dokonując rozsądnych zakupów instytucje te ograniczają zużycie energii i materiałów, co prowadzi do zmniejszenia ilości odpadów i zanieczyszczeń. Tym samym instytucje publiczne stanowią wzór dla zwykłych obywateli i innych instytucji w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Ekologiczne zamówienia publiczne obejmują szeroki zakres produktów i usług. Należą do nich min.: zakup energooszczędnych sprzętów i urządzeń biurowych, budynków, zakup papieru nadającego się do ponownego przetworzenia, samochodów elektrycznych, wprowadzanie przyjaznego środowiska transportu publicznego, żywności dla stołówek produkowanej w ekologicznych gospodarstwach rolnych, elektryczności pochodzącej z odnawialnych źródeł, systemów klimatyzacji wykorzystujących najnowocześniejsze rozwiązania ekologiczne.

Dobre przykłady „z góry”

Dokonywanie zakupów produktów i usług przyjaznych środowisku to także dawanie dobrego przykładu i dzięki temu pozytywne oddziaływanie na rynek. Instytucje publiczne poprzez promowanie ekologicznych zamówień mogą w istotny sposób zachęcić przemysł do rozwijania technologii przyjaznych środowisku. W przypadku niektórych rodzajów produktów, prac oraz usług wpływ ten może okazać się szczególnie znaczący ze względu na to, że zamówienia publiczne mają ogromny udział w rynku (przykładowo w sektorze komputerów, energooszczędnych budynków, transportu publicznego i tak dalej). Biorąc pod uwagę metodologię LCC (koszty cyklu życia) do oceny zamówienia, ekologiczne zamówienia publiczne pozwalają równocześnie na oszczędności pieniędzy, jak i zapewnienie ochrony środowiska.

Zielone zamówienia a Unia Europejska

Przez wiele lat instytucje publiczne nie brały pod uwagę wartości ekologicznej dóbr, usług i robót. Jednak zmiany globalnej sytuacji ekonomicznej i politycznej zaowocowały powstaniem idei zrównoważonego rozwoju. Zrównoważony rozwój to taki, który zaspokaja potrzeby obecnego pokolenia bez pozbawienia przyszłych pokoleń możliwości zaspokajania ich potrzeb oraz bierze pod uwagę potrzebę ochronę środowiska na równi z potrzebami ekonomicznymi i społecznymi.

Od momentu wprowadzenia Traktatu w roku 1997 zrównoważony rozwój jest uznawany za cel nadrzędny w UE. W Lizbonie w roku 2000 liderzy UE oświadczyli, iż ich celem jest uczynienie z Unii Europejskiej „najbardziej konkurencyjnej, dynamicznej oraz opartej na wiedzy gospodarki na świecie, będącej w stanie zapewnić zrównoważony wzrost gospodarczy, z większą liczbą i lepszymi miejscami pracy oraz większą spójnością społeczną” do roku 2010. Strategia lizbońska uzupełniona została o trzeci ekologiczny filar będący następstwem przyjęcia Strategii Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej przez Radę Europejską w Göteborgu w roku 2001. Celem UE stało się promowanie wzrostu gospodarczego oraz spójności społecznej przy jednoczesnym należytych poszanowaniu ochrony środowiska. W roku 2002 Rada oraz Parlament Europejski przyjęły szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego, określający plan działań na rzecz środowiska na terytorium UE na kolejne dziesięć lat.



źródło: <http://ec.europa.eu/environment/gpp>

25 października 2011 Komisja Europejska opublikowała zaktualizowaną wersję podręcznika Ekologiczne zakupy! na temat ekologicznych zamówień publicznych.

Podręcznik jest dostępny na stronach Europejskiej Komisji Środowiska
http://ec.europa.eu/environment/gp/buying_handbook_en.htm.

Stanowi on konkretne narzędzie pomocy władz publicznych, decydentów i przedsiębiorstw.

Zawiera m.in. takie informacje jak:

- Obowiązujące przepisy prawne z zakresu GPP;
- W jaki sposób kryteria zielonych zamówień publicznych mogą być ujmowane w trybach przetargowych;
- Dobre przykłady wdrażania zielonych zamówień publicznych.

Dokument w pełnej wersji jest dostępny w języku angielskim, streszczenie również w języku polskim.

Szósty program działań ustanawia cztery priorytetowe obszary, w przypadku których wymagane jest natychmiastowe podjęcie działań: zmiana klimatu, przyroda oraz bioróżnorodność, zarządzanie zasobami oraz środowisko i zdrowie.

Na poziomie światowym ekologiczne zamówienia publiczne wymienia się zwłaszcza w kontekście planu wdrożenia ze Światowego Szczytu na temat Zrównoważonego Rozwoju, który odbył się w Johannesburgu we wrześniu 2002 r., a który nakłania „odpowiednie władze na wszystkich poziomach do uwzględniania kwestii zrównoważonego rozwoju przy podejmowaniu decyzji” oraz do „promowania polityki zamówień publicznych, które zachęcą do rozwoju oraz rozpowszechniania bezpiecznych dla środowiska produktów oraz usług”.

Etapy zielonych zamówień publicznych

Ekologiczne zamówienia publiczne są procesem wieloetapowym. Pierwszym z nich jest określenie najbardziej odpowiednich produktów, usług i prac biorąc pod uwagę ich wpływ na środowisko oraz pozostałe czynniki uwzględniające dostępne na rynku technologie i rozwiązania, koszty oraz rozpoznawalność marki. Kolejny krok polega na określeniu potrzeb, a następnie odpowiednim ich wyrażeniu. Należy wybrać hasło ekologiczne w celu poinformowania innych osób o prowadzonej polityce w zakresie zamówień, przy zapewnieniu optymalnej jej przejrzystości dla potencjalnych dostawców lub usługodawców, a także dla obywateli, których instytucja obsługuje. Następnie należy opracować jasno i dokładnie określone specyfikacje techniczne (specyfikacje istotnych warunków zamówienia – SIWZ), wykorzystując czynniki środowiskowe, tam gdzie jest to możliwe (spełnia warunki/nie spełnia warunków). Należy ustalić kryteria wyboru w oparciu o wyczerpującą listę kryteriów wymienionych w dyrektywach regulujących kwestie zamówień publicznych. Tam gdzie będzie to właściwe, należy również wprowadzić kryteria proekologiczne świadczące o posiadaniu przez oferenta odpowiednich możliwości technicznych dla celów realizacji zamówienia z zastosowaniem kryteriów ekologicznych. Należy poinformować potencjalnych dostawców, usługodawców lub wykonawców, że w tym celu mogą wykorzystywać posiadane certyfikaty i deklaracje zarządzania środowiskowego.

Kolejny etap polega na określeniu kryteriów oceny: w przypadku gdy wybrano kryterium „najbardziej korzystnej z ekonomicznego punktu widzenia oferty”, należy dodać odpowiednie kryterium ekologiczne. Wprowadzonymu kryterium ekologicznemu należy nadać odpowiednią wagę. Nie należy również zapominać o metodyce oceny opartej o LCC – kosztach liczonych dla całego okresu życia produktu z okresem używalności. Ostatecznie należy wykorzystać klauzule wykonania umowy na realizację zamówienia do określenia odpowiednich dodatkowych warunków ekologicznych uzupełniających wymagania proekologiczne wynikające ze specyfikacji.

POTENCJALNE KORZYŚCI DLA ŚRODOWISKA

Komisja Europejska współfinansowała projekt RELIEF, który miał na celu dokonanie naukowej oceny potencjalnych korzyści, gdyby zamówienia publiczne zostały wprowadzone w UE na szeroką skalę.

- Gdyby dyby wszystkie instytucje publiczne działające na obszarze UE zażądały dostaw elektryczności ekologicznej, przyczyniłoby się to do redukcji CO₂ o 60 mln ton, co stanowi redukcję gazów cieplarnianych o 18%. Prawie takie same oszczędności można byłoby uzyskać, gdyby instytucje publiczne korzystały z budynków o wysokiej jakości ekologicznej.
- Gdyby wszystkie instytucje publiczne działające na obszarze UE korzystały z bardziej energooszczędnych komputerów, doprowadziłoby to do sytuacji, w której cały rynek poszedłby w tym kierunku, i przyczyniłoby się to do redukcji emisji CO₂ o 830 tys. ton.
- Gdyby wszystkie europejskie instytucje publiczne zastosowały oszczędzające wodę toalety i krany w swoich budynkach, przyczyniłoby się to do zmniejszenia zużycia wody o 200 mln ton.

Źródło: Ekologiczne zakupy! Podręcznik dotyczący ekologicznych zamówień publicznych, Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, 2005.

Pytania, odpowiedzi i porady

WYDAWCA:

Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii
ul. Rymera 3/4
40-048 Katowice
tel./fax. 32 203 51 14
e-mail: office@fewe.pl

Kierownik projektu:

Anna Bogusz
e-mail: a.bogusz@fewe.pl
www.topten.info.pl

Pytanie: Co jest potrzebne aby polityka zielonych zamówień publicznych uzyskała maksymalną efektywność?

Odpowiedź:

Należy określać wyraźne cele, sektory priorytetowe i ramy czasowe:

- określać zakres objętych nią czynności zakupowych;
- przypisywać ogólny zakres odpowiedzialności za wprowadzenie polityki,

- przewidywać efektywne przekazywanie informacji na temat polityki i udostępniać odpowiednie wytyczne i szkolenia,
- uwzględniać mechanizm monitorowania wykonania.

Projekt „EURO-Topten PLUS – rozszerzenie i wzmocnienie europejskiej inicjatywy promowania najbardziej efektywnych urządzeń i produktów powszechnego użytku” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.